

Teh.VHn

(nettikuva)

TIMO JUNKKAALA

Timo Junkkaala, Osmo Tiililä - protestantti (PerusSanoma Oy 2004, s.828).

Tietoja

Kuvaus

Timo Junkkaala on teologian tohtori ja Helsingin yliopiston dosentti kirkkohistorian alalla. Hän jäi eläkkeelle Suomen Raamattuopiston toiminnanjohtajan tehtävästä 1.5.2015, mutta toimii yhä Perustalehden päätoimittajana. [Wikipedia](#)

Synty: 22. lokakuuta 1948 (ikä 75 vuotta), [Helsinki](#)

Kirjat: [Osmo Tiililä-- protestantti](#), [Oikein väärin ymmärretty Luther](#),

(nettikuva)

OSMO TIILILÄ

Taistelija väsy

”Ingerin suurimpia huolia olivat Osmon mieliala ja lasten suhde uskonasioihin” (567).

*”Osmo-isän kotiminä oli erilainen kuin julkisuuden tuntema kirkkostaistelija. Yhtäältä hän kärsi **unettomuudesta** ja hänellä oli **masennuskausia**, jotka pahenivat 1950-luvun lopulla. Hän käytti säännöllisesti unilääkkeitä ja ajoittain anti-depressiivistä lääkitystä ja oli Diakonissa-laitoksen lääkärin, nuoruuden ystävänsä Einar Marttisen potilas. Julkisuudessa Tiililä ei juuri ongelmistaan puhunut, mutta joskus hän*

viittasi *unettomien öiden pituuteen ja hermojen räökkääntymiseen tavalla, josta lukija saattoi arvat hänen puhuvan itsestään*” (568).

-Isän käymä kirkkotaistelu sävytti ilmapiiriä kotonakin, vaikkei siitä kovin paljon puhuttu. "Kylläpä faija uskaltaa", ajattelivat aikuisuuden kynnykselle varttuneet lapset. Kerran Anna-Maija kuitenkin kirjoitti, *ettei hän "tahdo enää kehdata kulkea kadulla sen tulvan, nimittäin negat. sävyisten kirjoitusten tulvan takia, jonka arvon isä professorini on vyöryttänyt liikkeelle".* Tyttärellä oli jo oma kantakin alkanut hahmottua: "Eihän kukaan ole vielä koskaan näistä herroista päässyt koko totuutta ymmärtämään vai mitä?" (568).

8. ÄÄRIMMÄINEN PROTESTI

Ei sivubisneksiä

”Tiililän mukaan tilanne on muuttunut niin perusteellisesti, että kirkon edessä oli nyt haaste, joka oli suurempi kuin mikään aikaisempi. Tiililän mukaan ongelma oli siinä, että ***kirkko yritti epätoivoisesti takertua niihin tehtäviin, joilla on jo muut hoitajat. Se oli jättänyt kansan opettamisen ja sosiaalihuollon yhteiskunnalle.*** Tiililän mukaan ei kannattanut haikailla näiden tehtävien perään, vaan tuli muistaa, ettei kirkko alun perin saanut tehtäväkseen opettaa barbaareja lukemaan tai uudistaa roomalaista yhteiskuntaa. ***Kirkko on joutunut hoitamaan niitä tehtäviä olosuhteiden pakosta.*** Mutta nyt oli Tiililän mukaan tullut aika, jolloin kirkon ei enää tarvitse hajoittaa voimiaan. ***Kirkko on vapautunut omaan varsinaiseen tehtäväänsä.*** Nyt sen tulisi "täysääänisesti ja ihmiset hereille havahduttaen julistaa sanomattoman suurta pääasiaansa, evankeliumia". ***Mutta juuri tässä tärkeimmässä tehtävässään kirkko oli Tiililän mukaan heikko.*** Mahdollisuuksia ja työmuotoja oli paljon, mutta "mikä ääretön saamattomuus meitä painaakaan, mikä avuttomuus, mikä voiman puute", huokasi Tiililä. Tulevaisuus näytti synkältä. Maailma sairasti ja ***kirkko näytti unohtaneen, että sille oli annettu parantavat lääkkeet*** (580).

Oheishommia

- Tältä osin kirkon sairaus on sitten Tiililän ajoista vain pahentunut. Entistä enemmän kirkko on haalinut "oheishommia" samalla laiminlyöden varsi-

naisen tehtävänsä. Kirkolta on "pallo hukassa". Kirkko tarttuu hanakasti yhteiskunnallisiin haasteisiin, **mutta osoittaa suurta hapuilua oman tehtävänsä suorittamisessa**. Toisaalta on huomautettava, että mittavasta koulutusohjelmasta huolimatta, kirkko ei anna riittäviä valmiuksia työntekijöilleen **hengellisen tehtävänsä suorittamiseen**. Tämä ongelma on ehkä karmein teologisen tiedekunnan kohdalla. Tietysti tähän on lisättävä, **etteivät nykyiset kirkonjohtajat edellytä Tiililän tapaan työntekijöiltä omakohtaista uskoa** (VH:n huom.).

Sydäninfarkti Brasiliassa

*"Maaliskuussa 1960 Osmo Tiililä matkusti Brasiliaan ottaakseen osaa Luterilaisen Maailmanliiton eksekutiivikomitean eli hallituksen kokoukseen... Kesken kokouksen, päivällä 23. päivänä maaliskuuta Tiililä tuli huonovointiseksi ja tunsu kipua rinnassa. Ensimmäisessä sydänfilmissä ei näkynyt mitään, mutta kun olo paheni ja otettiin illalla uusi kuva, näkyi **tulppa sydämessä**" (580).*

"Mielen täytti toivo päästä kuolemaan kotiin. En koskaan ole tajunnut kodin merkitystä niin kuin noina viikkoina" (580).

*"Kaksi kuukautta kestänyt sairaalassa ja toipilaskodissa vietetty aika toi Tiililän mieleen jälleen psalmit, jotka ennenkin olivat rohkaisseet. Sekä Tampereen pommitusten keskellä neljätoistavuotiasta poikaa rohkaisut **"Avukses` huuda minua hädässäs`"** että talvella 1938 auttaneet psalmit 116 ja 118 olivat lohdutuksena nytkin. Erityisenä rohkaisuna Tiililä koki sen, että sairauden kolmantena päivänä oli päivän tunnussanana psalmi 117, ylistyspsalmi noiden aikaisemmin paljon merkinneiden psalmien välissä. Tuo Raamatun kohta antoi vakuutuksen siitä, että **Raamatun Jumala oli elävä Jumala ja myös hänen Jumalansa**" (581).*

*"Kolmen viikon sydänkohtauksen jälkeen Tiililä kirjoitti tapahtuman herättämiä ajatuksia muistiin. Hän pohti sitä, miltä hengellinen valmistautuminen kuolemaan tuntui tämän kokemuksen jälkeen. **Ruumiillinen tuska oli niin suuri, ettei mistään kuolemaan valmistautumisesta voinut enää puhua.** "Jos ihminen ei ole valmis tällaisen hetken tullessa, hänellä ei ole mitään mahdollisuuksia enää valmistautua" (582).*

”Tiililä kirjoitti, ettei hän kokenut erityistä kuoleman kammoa, mutta ei myöskään ”riemua ajatuksesta päästä Vapahtajan luo”. ”Ehkä tämä on johtunut heikosta hengellisestä elämästäni.” **Rippiä hän ei kaivannut, mutta ehtoollinen oli tärkeä**, ”sillä siinä en minä ole jotain tekemässä, vaan saan olla pelkästään vastaanottaja” (582).

”Tiililä arveli, ettei ollut oikein korostaa viimeisen hetken merkitystä. **”Epäilen, tokko Jumala katsoo yksinomaan viimeisen hetken mielialaa.”** **”Koko uskonkilvoitus on tässä: Olenko yksin vai enkö ole? Onko minulla Vapahtaja vai eikö ole? Mutta riippuuko tämä todella uskostani? Eikö Isä hoitele kuolevaa lastaan silloinkin kun tämä makaa tajuttomana?”** (582).

”Kuoleva tuskin tahtoo olla yksin. Ihminen ei voi ihmistä kuolemasta pelastaa, mutta on merkillistä, **että hän voi silti läsnäolollaan helpottaa toisen viimeisiä hetkiä. Jeesus itse kaipasi Getsemanessa tukea ihmisiltä**” (583).

”Tiililä kirjoitti sairastumiseensa liittymistä kokemuksista laajasti Teologia ja kirkko - lehdessä. Hän totesi, että **kaikki yksinkertaistuu kuoleman edessä, teologiakin.** ”Teologian professori pannaan opiskelemaan lapseksi tulemista.” ”Ei kuoleva voi puhua pyhydestään, hän heittäytyy totaalisen anteeksiannon varaan, ja siinä kaikki.” Evankeliumi on silloin sitä, ”että minä syntisparka saan tässä koko avuttomuudessani aivan kuin summassa jättää henkeni Isän käsiin.” **Ahdistuksissa häntä auttoivat ”osoitukset rukouksen kuulemisesta”.** Yhtäältä hän korosti sitä, että kuoleman edessä jäädään **täysin uskon varaan**, mutta toisaalta jatkoi, **että Jumala antaa armossaan sen verran kokemusta, ”että pääsemme sisällisesti vakuuttamaan uskon kohteesta”** (584).

Oulun profetia

”**Jos tämä kansa ei tee parannusta ennen vuotta 1962, niin Minä annan tämän kansan vihollisen käsiin ja kukaan ei pääse pakoan.**” Näin alkoi 23.8.1960 päivätty teksti, joka aloitti ns. Oulun profetian. Julistaja oli noin 30-vuotias oululainen nainen **Laila Heinonen**, joka toimi kanslistina Oulun lääninhallituksessa” (584).

”Sanomia kehoitettiin lähettämään eteenpäin ja varoitettiin, ettei saanut kuunnella niitä, jotka epäilivät saatuja sanomia. **Sairaudesta sanottiin, että se on paholaisesta ja että Jumalan lapsien ei tarvitse olla sairaita:** ”Älkää koskaan hyväksykö sairautta ruumiissanne.”... Suomen kansaa kutsuttiin esirukoilijakansaksi ja sanottiin **sen olevan Jumalalle rakkain Israelin jälkeen**” (585).

”Tiililä sanoi, että hän oli viivytellyt yksityiskohtaisen kannan muodostamista tässä asiassa, koska asia oli hänen mukaansa ensin **tarkasti tutkittava**. Hän huomautti ensin, että Raamatussa on **kehotus arvostella henkiä ja ettei siis kaikki uskonnollisia ilmiöitä koskeva kritiikki ole Jumalan vastustamista**. Tiililän mukaan oli ongelmallista, että Oulun profeetan mukaan **hänen arvostelemisensa oli kiellettyä** ja että hän vaati joka sanalleen **jumalallisen arvovalan**. Tiililä sanoi, ettei hän löydä Raamatusta tukea tällaisille väitteille. Tiililä piti arveluttavana myös neiti Heinosen tapaa puhua **”subjektina itsensä pyhän kaikkivaltiaan Jumalan nimissä”**. Tiililä sanoin ymmärtävänsä sen, että neiti Heinonen tahtoi olla vain välikappale Jumalan käsissä, mutta **ei silti voinut pitää puhetta ensimmäisessä persoonassa ongelmattomana**. Myös julistuksen sisällössä oli arveluttavia piirteitä, esimerkiksi **lukujen ja päivämäärien ilmoittaminen**” (587-588).

”Mielestäni kuluvan syksyn tapahtumat ovat ainakin tätä kirjoittaessani **vahvistaneet saatua julistusta**.” Tiililä yhdisti siis syksyn 1961 noottikriisin profetioihin, joissa Suomen kansalle oli annettu juuri tuohon syksyyn ulottunut määräaika. **Tiililän mukaan Heinosen julistuksen pääsanoma, parannuksen vaatimus ja kehotus esirukoukseen herätyksen syntymiseksi, oli kiistatta oikea ja raamatullinen**” (588).

”Tiililä totesi lopuksi, että virallinen kirkko ryhtyy helposti tulen sammuttajaksi **”käsittämättä etsikon aikaansa”**. Rationalistit olivat Tiililän mukaan aina vaarallisia. Hän toivotti **”Oulun profeetalle”** - hän käytti tätä ilmaisua, mutta laittoi sen lainausmerkkeihin - **valoa ja viisautta ylhäältä, lähetti hänelle terveisiä ja lupasi ryhtyä rukousrintamaan tänä vakavana aikana**” (588).

”Tiililä haluttiin saada Oulusta tulleiden viestien **takuumieheksi** ja levittäjäksi. **Tässä tavoitteessa ei kuitenkaan onnistuttu.** Vaikka Tiililä piti sanomiin liittynyttä herätyshuutoa tarpeellisena ja arvosteli ”tulen sammuttajia”, **säilytti hän itsekin kriittisen asenteen.** Myöhemminkin hän esitti asiasta sekä myönteisiä että kriittisiä arvioita. ”Oulun profeetan` eräissä esityksissä oli palvovaa sävyä, mutta **niiden`minä` muoto rikkoi sen**” (589).

Kritiikkiä eri tahoille

”Kun miehellä on käsittääkseen jäljellä vain lyhyt elinaika, hän tuntee itsensä ihmeellisen vapaaksi lausumaan ajatuksensa”. Näin Tiililä kirjoitti Teologia ja kirkko - lehden ensimmäisessä numerossa 1961” (589).

”Tiililä murehti esimerkiksi sitä, että **”etäällä kristillisestä katsomuksesta olevat kirjat”** menivät paremmin kaupaksi kuin kristilliset. Väinö Linnan Täällä Pohjantähden alla - kirjankaan suuri menekki ei ilahduttanut Tiililää. Hän laski, että kun sarjan yhtä osaa myytiin joulun 1960 alla 150 000 kappaletta ja jokaisella kirjalla oli useita lukijoita ja muitakin vastaavia kirjoja myytiin runsaasti, **miljoona suomalaista luki ”joululukemisinaan perkeleitä ja saatanoita”** (589).

”Tiililä jatkoi 1960-luvun alussa ankaraa kirkon arvostelua jokaisessa Teologia ja kirkko - lehden numerossa. Useimmat teemat olivat jo tuttuja, **mutta ote oli, jos mahdollista, entistä tiukempi.** Hän kysyi, miksi kirkko ei vaadi pappeja pysymään kirkon tunnustuksessa ja miksi teollisuuspappien kirjoituksissa aina syrjäytetään kirkon pääasia, sillä **”taivaan valtakunnan sanomaa saamme turhaan etsiä näitten pappien kirjoituksista”.**

”Sanan **”käännyttäminen`** panevat kirjoittajat lainausmerkkeihin, ettei luultaisi sitä heidän suosimukseen”. Tiililä sanoi esittävänsä hätähuudon. ”sillä yö on pitkälle kulunut”, ja varoitti, että ellei pian huomata evankelioimisen merkitystä, **”maastamme tulee jättiläisaskelin pakanamaa”.** ”Nyt ei ole talviunen aika, nyt on herättävä levottomuuteen” (590).

”Me elämme hirvittävän vastuun aikaa”, kirjoitti Tiililä. Ne ratkaisut, joita nyt tehtiin, saattoivat hänen mukaansa olla kriittisimpiä vuosikymmeniin. Tiililä ihmetteli, miksi piispat eivät jyrähdä, ja kysyi, johtuiko kirkon varovaisuus siitä, että se oli valtiokirkko, ja kysyi, **tulisiko seuraavassa kirkolliskokouksessa ottaa harkittavaksi kysymys kirkon erottamisesta valtios-**

ta. Kirkon johdon "aristelevat sanat" johtuivat Tiililän mukaan siis ainakin osaksi siitä, ettei haluttu vaarantaa suhdetta valtioon” (590).

(nettikuva)

EELIS GULIN

Tietoja

Kuvaus

Eelis Gideon Gulin oli Helsingin yliopiston Uuden testamentin eksegetiikan professori 1933–1945 ja Tampereen hiippakunnan piispa 1945–1966. Gulinin erityisiä toimialoja olivat kristillinen ylioppilas- ja nuorisotyö sekä ekumeenisten suhteiden solmiminen ja ylläpito. [Wikipedia](#)

Synty: 29. joulukuuta 1893, [Mikkeli](#)

Kuoli: 4. elokuuta 1975, [Helsinki](#)

”Vuoden 1960 lopussa Tiililä arvosteli Teologia ja kirkko - lehdessä ankarasti piispa Eelis Gulinin kirjoitusta, joka oli julkaistu Tampereen hiippakunnan vuosikirjassa. Tiililän mukaan Gulin antoi kirjoituksessaan sellaisen kuvan, että kristinuskon varsinainen sanoma liittyy ihmisarvoon ja ihmisten välisten ristiriitojen parantamiseen. Tiililä korosti, ettei tämä kuitenkaan ollut sen sanoma, jota apostolit lähetettiin julistamaan.

”Piispa vaikennee kokonaan iankaikkisista ja puhuu vain ajallisia” (590).

”Pelkään, että jos kirkkoamme jatkuvasti luisutetaan tällaiseen suuntaan, tulokseksi ei tule vain kirkon oma yhä ilmeisempi vieraantuminen evankeliumista vaan toisaalla myös uskovien vieraantuminen kirkosta” (590).

”Tiililä koki tehtävänsä dogmatiikan professorina sellaiseksi, että hänen tuli valvoa kirkon, jopa piispojen oppia. Puhe siitä, että uskovat vieraantuvat kirkosta, voitiin tulkita varoitukseksi” (590).

(nettikuva)

OSMO TIILILÄ

”Sellaisissa kohdissa, joissa näyttää olevan ristiriitoja Raamatun ja Lutherin välillä, ei luterilainen kirkko luonnollisestikaan voi ratkaista asioita Lutherin eduksi Raamattua vastaan. Se ei ole sidottu Lutherin auktoriteettiin, vaan Raamatun auktoriteettiin” (Osmo Tiililä, Kristilliset kirkot ja muut yhteisöt, s.224).